

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода“ ВЕрген 4-0257. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДВОЯКИЙ СТРАЙК ЗАЛІЗНИЧНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Пропозицію, що вийшла з нарад президента з представниками п'яти залізничних братств, відкинув підкомітет цих братств і тому 350,000 оперативних залізничників приготуються до 4-денного страйку з днем 30. грудня 1943. До оперативних робітників зачисляють робітників, що ведуть потяги, отже: машиністів, пічкурів, кондукторів, зв'язників і гамувачів. Іхній комітет з 54 осіб вислухав зазиву президента, щоб не допустити до страйку, але обмежив свою діяльність до цього, щоб передати цей зазив підкомітету.

Рівнобіжно відбувалися наради представників п'ятнадцяти юній неоперативних залізничних службовців, яких число доходить до 1,100,000 осіб. Вони теж заповіли страйк в тому самому часі. До неоперативних наемців належать: робітники на рейках, оператори сигналів, кітлярі, телеграфісти, канцелярські сили, перевозові робітники, ладункові помічники на доках і ін. Вони перше не заповідали дня страйку, щоб дати нагоду і сповнити їх домагання підвишки плати на 8 центів від години. Коли переговори опинилися в безвихіді, тоді вони заповіли вибух страйку в годину після викликання страйку оперативних ми робітниками.

Приготування до страйку в містах.

Великі міста особливо зацікавлені страйком залізничників, бо населення може нагло бути відтяте від джерел поживи. Посадник Нью Йорку вже заздалегідь постарався за вантажні авта, щоб можна запрявляти місто в харчі, поминаючи залізничні транспортні. Тесаме роблять уряди інших великих міст.

МІСЬКІ БЮРА ЗАМКНЕНІ ВНАСЛІДОК СТРАЙКУ.

МОНТРЕАЛ (Канада). — Бюрові міські наемці вийшли на страйк тому, що управа міста не сповнила їхніх домагань в справі підвишки плати. Внаслідок цього міські бюро перестали цілковито функціонувати і лише оператори елеваторів стоять на своїх позиціях, щоб возити урядовців, які не явилися до праці.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ЗАКУПИВ НАДВИШКУ ГАЗЕТНОГО ПАПЕРУ.

ВАШИНГТОН. — Рада Военної Продукції закупила надвишку 182,000 тон газетного паперу, який випродукували канадські папірні на замовлення американських видавців. Уряд збереже цей папір як резерву до другої половини 1944. р.

ПОМЕР АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЕННИЙ МЕТЕОРОЛОГІСТ.

НЮ ЙОРК. — Знаний загальною кожному, хто цікавився погодою, д-р Джеймс Генрі Кімбел, управитель ньюйорського федерального метеорологічного бюро, помер нагло в 69 р. життя 21. грудня ранком, в часі читання книжки, приготуючися йти до праці. Він сидів на кріслі і серед читання заснув. Його спів-лекатор, теж урядовець того самого бюро, не міг його збудити і повідомив владу. Кімбел був знавцем погоди від 50 літ. Останніх два роки він присвятив для заповідання погоди по цілому світі для вжитку американських воєнних властей. На цьому становищі він є незаступний. Він знав майже кожен американський літак і вмів передбачити для кожного „його“ погоду.

ВАЖНА РОЛЯ ПРИВАТНИХ ЛЕТУНСЬКИХ КОМПАНІЙ У ВІЙНІ.

ВАШИНГТОН. — Колиб не поміч приватних американських летунських підприємств, то відвоювання алевтських островів булоб відложено на місяці-такі з відомляе Бюро Военних Інформацій. При цій нагоді бюро надає подробиці, досі збережені як воєнну тайну, про розміри допомоги приватних летунських компаній у воєнному ділі Злучених Держав. Майже половину літаків, що ними оперує 18 приватних американських ліній, забрав уряд для вжитку на війні. Літаки сповняють важну роль при воєнних транспортах, але вони теж не занедбують і потреби цивільного населення.

ЗИСКИ ПРИ ВОЄННИХ ЗАМОВЛЕННЯХ.

ВАШИНГТОН. — Тому, що деякі підприємства підняли крик проти переміни контрактів з боку уряду з воєнними підприємствами, підсекретар воєнного департаменту Роберт П. Петерсон виявив, що це діється тому, що деякі підприємства тягнуть велитенські зиски з дотеперішних контрактів, в певних випадках навіть по 50 відсотків. Зате велике число малих підприємств радо годиться на переміну контрактів, бо тоді є нагода і для них дещо заробити, крім цього, що державний скарб заощаджує мільони.

Велес обстоює свободу преси як запоруку миру

НЮ ЙОРК. — У своїй третій синдикованій статті бувший підсекретар стейту Сомер Велес підкреслює вагу своїх давніших помічень у справах свободи преси для безпеки світового миру. Він пригадує, як то він висловив надію, що американський народ домагатиметься від ново-планованого міжнародного тіла безпеки певних вроджених свобод для всіх народів світу, як: свободи релігії, свободи слова і свободи інформації. Цих свобод не годиться нікому відбирати. Тому кожна держава, яка підписує своє приступлення до міжнародної організації держав, має обов'язково вказати, що її конституція дає запоруку згаданих свобод для свого населення. Він вказує на прикладі Німеччини, як то там наперед поневолена преса подавала неправдиві інформації населенню, щоб його заагітувати до несправедливої війни. Таке може статися і в майбутності. Кожна держава, яка заборонить пресі свободний доступ до інформації, стає тим самим небезпечною для всесвітнього миру. Появилися закиди, каже Велес, що таке домагання криє в собі домагання, щоб кожна держава стала республікою і щоб позбулася права самовизначення. Велес відповідає, що конституційна монархія належить до свободних держав, а право самовизначення держави обіймає теж право народу висловитися вільно про свою долю. При цій нагоді автор запитує: „Чи можна допустити, щоб якийсь небуль нарід сьогодні відкинув нарочно нагоду до цих засад людської свободи?“. А коли яка держава пічне заборонювати згадані свободи своєму народови, вона тимсамим уже стає небезпечною для миру. Тому важну прислугу роблять людству американські газети, коли вони домагаються постанови, щоб усі народи могли довідатися правди і не дати себе втягнути наслідо до війни в майбутності.

ВІЙНА СТРИМАЛА УПРОМИСЛОВЛЕННЯ БРАЗИЛІЇ

НЮ ЙОРК. — Започаткована індустріалізація Бразилії дізнала припинення внаслідок війни, асупереч загальному переконанню, що війна якраз посиляє індустріалізацію. Такі інформації подав Джордж Е. Квайзенбері, секретар Автомотивного Клубу після свого повороту з 16,000-мильової подорожі до Південної Америки. Це сталося внаслідок контрактів, які уряд поробив ще перед війною, а які мали спеціальні застереги на час війни.

Арештують 5 визначних французів за державну зраду

АЛЖІР. — На приказ Французького Комітету Національного Визволення арештовано п'ятьох визначних французьких політиків під закидом зради французької держави. Є ними: бувший прем'єр П'єр-Етьєн Фаллен, бувший віцеканцлер внутрішніх справ Марсель Пейруто, бувший віцеканцлер інформації П'єр-Гіст-Вішар, бувший генерал-майор губернатор французької Західної Африки П'єр Буассон та бувший посол Андре Алберт.

Арештовано їх на приказ комісара судівництва Франсуа де Ментона, котрий не зробив на припоручення Комітету по дво-дню розслідування про арештованих фактів. Як саме факти відкрито про них, не сказано, а комісар заявив тільки, що їм закидується державна зрада. Комітет здавна підозрівав згаданих політиків за співпрацю з наставленим німцями урядом у Віші, на чолі котрого стоять Петен та Ляваль. Цим людям закидували публично, що вони тайно співпрацювали з німцями та на різний спосіб підірвали роботу французів, що відносяться прихильно до Аліантів.

У своїй радіоїній заяві про арешт Комітет назвав його превенційним: себто арешт має на цілі не дати арештованим вести далі зрадницьку роботу.

ПЛАНИ КОМІТЕТУ ДЕ ГОЛЯ ЩОДО ФРАНЦІЇ

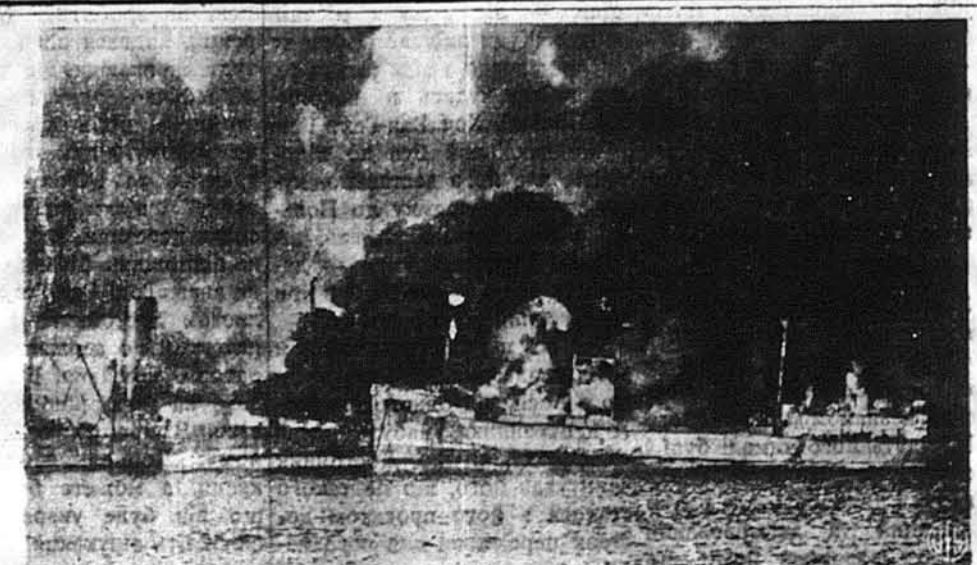
АЛЖІР. — Французький Комітет Національного Визволення подав подробиці свого плану щодо реставрації республіканського уряду в Франції по її заняттю аліантськими силами. Ціль цієї реставрації в тому, аби створити сильну Францію, яка відограла би поважну роль в освободженій Європі. Комітет мав би вважатися в Франції через якийсь час її тимчасовим урядом.

ФРАНКО ПРОБУЄ АПІЗЕРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ АЛІАНТІВ

ЛОНДОН. — Генерал Франко розв'язав Еспанську Міліцію Фаланхістів. Цей крок уважають так тут, як і в Еспанії, за спробу застопити Аліантів. Притокою розв'язки послужили еспанському диктаторови недавній напад фаланхістів на британський консулят у Сарагосі, а потім напад їх на американський консулят у Валенсії. Фаланхісти були тісно зв'язані з вибраною гвардією нацистів та італійськими чорносорочковцями. Їх міліція стояла в різкій певній опозиції до еспанської армії.

ФРАНЦУЗИ БОЯТЬСЯ НОВОЇ НАЦІСТИЧНОЇ РЕКРУТАЦІЇ РОБІТНИКІВ

БЕРН. — Німеччина домагається від Франції шораз більшого контингенту робітників, хоча цим разом домагання закриті машкарою допомоги для уряду в Віші для стягнення робітників до французьких фабрик амуніції. Це є очевидно поміч Німеччині, бо французькі фабрики амуніції виконують тепер замовлення німецької армії. Французькі газети містять тепер великі оголошення за фаховими робітниками в металевих і зв'язаних з ними промислах. Деякі оголошення подають неправдиво, що праця йде на французький рахунок.

ВЕЛИКА АЛІАНТСЬКА ВТРАТА. — Полум'я гуде з трьох аліантських кораблів, що занеслися від німецьких бомб в італійському порті Барі, коли на них налетіли німецькі бомбовики 2. грудня. 17 кораблів стояло в порті при причалах і на котвицях, 5 з них були американські. Понад 1,000 осіб згинувло підчас рейду.

ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА ФРАНКФУРТ

ЛОНДОН. — Понад 800 чотири-моторових бомбовиків з британської повітряної сили, одна з наймогутніших армій в історії літунства, перевела вчаний рейд на важний німецький промисловий центр Франкфурт над Меном, що має великі фабрики хемікалій та амуніції. Скинено тут понад 2,250 тон бомб, між котрими були бомби по 4 тони ваги.

Менший рейд зроблено рівночасно на два попри себе положені міста Мангайм і Людвігсгафен. Ще менші літаки зробили налети на різні цілі в західній Німеччині й Бельгії. В усіх цих операціях Аліанти втратили 42 літаки.

АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕЙД НА СОФІЮ.

АЛЖІР. — Аліантські бомбовики били по Греції й Болгарії. У Софії, столиці Болгарії, вони знищили головний залізничний дворець, а в Греції розбили летунський майдан в Елевзисі, коло Атен.

Проти американських „літаючих фортець“ вилетіли німецькі боевики й американці зостріли 28.

ЮГОСЛАВСЬКІ ПАРТИЗАНИ ВОЮЮТЬ НА 350 МИЛЬ ДОВГОМУ ФРОНТІ.

КАІРО. — С. Л. Сулцбергер, кореспондент „Нью Йорк Таймсу“, каже, що югославська партизанська армія Броза Тіта має зорганізованих 250,000 людей, чоловіків і жінок. Вона бореться проти найкращих полків Гітлера на 350 миль довгому фронті між Юлійськими Альпами в Славонії на півночі й Альбанією на полудні. Проти неї стоїть більше німецьких дивізій, ніж проти американських і британських військ в Італії. За свій завзятий спротив вона дістає допомогу від Америки й Британії й при їх команді є американські й британські військові місії.

Ідеологічно на них має великий вплив комунізм, і вони з тим не криються. Політично вони закликають до ліквідації федеральної системи європейських народів без спеціальних прав для нікого з них. Не дивлячися на те, Аліанти віддали їм до розпоряджності свої летунські бази в Італії та посилають їм кораблями величезні ладунки зброї й амуніції: гармати, троки, уніформи, медикаменти й спеціальні воєнні апарати.

Уряд Броза має в собі людей різних поглядів: від старих комуністів до давних реакціонерів. Він видає свої гроші й затягає позички. Має свою пошту, залізницю, міністерство рільництва та міністерство освіти для ширення освіти між селянством.

ЧЕРВОНА АРМІЯ 20 МИЛЬ ВІД ВІТЕБСЬКА.

ЛОНДОН. — Балтійська армія Росії, що оперує з бази Невеля на залізничну лінію Вітебськ-Пропойськ, заняла сто заселених місцевостей, вбила 1,600 німців та підійшла на віддалі 20 миль від бастиону німецької оборони, Вітебська, котрий тепер zagrożений з двох боків. Червона армія заняла Гробалі.

Рівночасно червона армія зліквідувала німецьку позицію на південнім березі Дніпра проти Херсону, де в три-днівній бою вбито понад 2,000 німців, знищено 21 повзів, 78 гармат та забрано велику масу воєнних бранців.

Поза ці дві перемоги червона армія доносить, що цілий 800 миль довгий фронт горить завзятими боями. Вона відбила завзяті наступи ворога коло Коростеня й Кіровога.

КАНАДІЙЦІ ВДЕРЛИСЯ В ОРСОНЮ.

АЛЖІР. — Американські війська, котрі заняли Сан Піетро, утвердили свої позиції й очищували околицю з останків ворога. Вони стоять тепер шість миль від Кассіка. Інші американські відділи заняли гору Спінучіо, коло міста Філіяно, і посунулися на півтора миль наперед.

Канадійські війська восьмої армії вдерлися до міста Орсоні.

ДАЛЬШИЙ АЛІАНТСЬКИЙ НАСТУП НА НОВІЙ ГВІНЕЇ.

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦІФІКУ. — Аліантські сили на Новій Гвінеї захопили Фортифікейшен Пойнт, що лежить дві милі на північ від ріки Мусувенга, а війська, що посуваються долиною ріки Раму, заняли Кесевей, 20 миль пониже сильної японської бази в Богаджімі.

На Новій Британії боїв не було, але бомбовики били знову по Рабавлю, а інші летунські відділи поцілили чотири транспортні кораблі коло Нової Ірландії.

Секретар Накс подав у Вашингтоні газетярм вістку, що японці відтягають уже свої сили з південної частини острова Буганвилу.

ДАЛЬШІЙ ПЕРЕМОГІ КИТАЙЦІВ.

ЧУНГКІНГ. — Китайські війська заняли в „рижовій мисці“ дальші чотири міста: Лісіен, Нансіен, Цінгшіг та Ансіанг. Цим завершено відбиття від ворога половини цієї округи, що представляє велике значення для Китаю.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1917.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрим оголошення хоче мати своє оголошення.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Three cents a copy), SUBSCRIPTION RATES (One year \$7.00, Six months \$3.75, Three months \$2.00).

З Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Як війна скінчиться...

Як по всьому світі, так і в нас не звважаючи на те, що ми знаходимося у самому найвищому верху воєнних зусиль...

В першу чергу треба подбати мир, якщо ми маємо запланувати мир, про тих, що не маємо пристановища, даху над головою та що їсти.

Далі треба брати під увагу, що живемо в епосі, де у всіх краях і серед усіх народів зродилось бажання жити вільнішим життям, навіть у тих, що ми їх звикли вважати зацофанними.

Супроти цього не можна думати, що може вернути старий світ, що існував перед цією війною. У тому новому світі відграватиме велику роль віра в Бога, що додасть людству нової творчої сили.

Іншими словами, ми зачемо по війні звертати більшу увагу на речі, що надають людському життю глибокий зміст.

Ось такі голоси появляються тепер шораз частіше. Вони вказують на те, що матеріалістичне думання та виховання доводять до світових катастроф і трагедій.

Що до повоєнної ситуації багато річей не можна зовсім передбачити. На нещастя, можна передбачити: зубожіння й розклад Європи.

Тотальна війна означає концентрацію кожної людини й кожної річі для воювання. Для цієї цілі збирається й зберігається велика армія, для цієї цілі кермується примислову продукцію, для цієї цілі ведеться пропаганда за воєнний дух.

Головне питання повоєнної відбудови

Який буде світ, що прийде до нас після цієї війни? Ось питання, товчється постійно в усіх балачках про майбутнє.

До таких останніх належить Гайрем Модервел, автор книжки "Мир, за який ми воюємо". Він виразно признається, що ніякого мирового плану не пропагує, а хоче тільки скласти образ можливого повоєнного світу.

Усеж таки зараз на вступі, бо ще в самій передмові, висказує думку, що це буде світ, котрий забуде минуле, себто буде поступати не за плянами минулого, наприклад першої світової війни, а за своїми спеціальними плянами.

думку, цей світ буде мобілізувати технічні пристосування, удосконалени на протязі минулого століття, для створення нових умовин життя, серед яких кожний з нас мав би чесні шанси добути для себе слушну пайку забезпечення й добробуту.

Якщо світ справді хоче добитися такого стану, то він повинен почати вже тепер організацію суспільності в цьому напрямі. Без відповідної пропаганди й організації може легко статися те саме, що сталося по першій світовій війні: не дивлячись на гарні наміри, прийшов мир, з котрого з колючести мусіла вийти нова війна.

На думку Модервела, світ по теперішній війні знайдеться в багатогіршому стані, ніж він найшовся по першій світовій війні. Він не сумнівається, що

війну програють держави Осі, але будова нового світу на користь людства вимагати буде найкращих зусиль та найкращого дипломатичного хисту.

Коли нарешті держави Осі зложать зброю, Європа буде складатися не з держав, але з соток мільонів голодних, прибитих, очайдушних людей.

Що до повоєнної ситуації багато річей не можна зовсім передбачити. На нещастя, можна передбачити: зубожіння й розклад Європи.

Тотальна війна означає концентрацію кожної людини й кожної річі для воювання. Для цієї цілі збирається й зберігається велика армія, для цієї цілі кермується примислову продукцію, для цієї цілі ведеться пропаганда за воєнний дух.

Для цієї цілі навіть викручується звичайні нормальні основи щоденного бізнесу. Під цим треба розуміти ті нормальні певности, про котрі ми ніколи не думаємо, а котрі прецінь ми приймаємо за певно існуючі, коли займаємося життєвим бізнесом.

У тотальній війні громадянство удержується в цілості силою воєнної поліції. Як цієї поліції не стане, то громадянство наново розпадеться на частини, з котрих воно було зло-

жене. Це означає розклад держав. Як не стане влади, котра держава силою громадянства в цілості як державу, то держава розпадеться на тисячі груп, з котрих кожна буде пробувати бути законом сама про себе.

Війна війні не рівня.

Модервел звертає увагу, що історія воєн немовби вказувала на те, що чим далі, тим глибші наслідки для суспільності має війна. У французько-німецькій війні (70 літ тому) знищено армії, багато маєтків, відібрано Франції багато територій, але селянини ще далі працювали на своїй фермі.

Щодо повоєнної ситуації багато річей не можна зовсім передбачити. На нещастя, можна передбачити: зубожіння й розклад Європи.

Тотальна війна означає концентрацію кожної людини й кожної річі для воювання. Для цієї цілі збирається й зберігається велика армія, для цієї цілі кермується примислову продукцію, для цієї цілі ведеться пропаганда за воєнний дух.

Для цієї цілі навіть викручується звичайні нормальні основи щоденного бізнесу. Під цим треба розуміти ті нормальні певности, про котрі ми ніколи не думаємо, а котрі прецінь ми приймаємо за певно існуючі, коли займаємося життєвим бізнесом.

Модервел каже, що приявність альянтських армій не потрапить багато врятувати з нацистичної Європи. Не можна робити собі про ці перевороти по другій світовій війні ніяких ілюзій на основі першої світової війни.

Передусім нацистичні військові головачі готовляться вже тепер до завзятої оборони. Кожне місто, у кожному місті

кожний блок, у кожному блоку кожний дим приготовано до оборони. Це тільки збільшить завзяття їх ворогів. Іх буде подостатком. І зброї в них буде теж немало.

Люди пробудяться одного дня без уряду, бо нацисти вже скасували всі уряди крім свого, а завіщення зброї покасує ці уряди.

Повстануть комітети політиків, краєві й місцеві, і будуть голосити себе урядом. Але такі кліки правити не можуть. Відай скорше будуть зводити бої між собою.

Хліба мало.

Одною з найбільших потреб людей буде як звичайно пожива. Та з упадком урядів не буде кому гарантувати, що кожне місто достатньо необхідний йому пайок.

Розійдеться влада, і ціни стануть іти в гору. Настане інфляція. Гроші втратять свою вартість. Продадуть права власності на шері, удлі. Втраять усяку дійсну вартість моргеджі.

Зброї подостатком.

Серед таких умовин буде подостатком хіба зброї, оставленої воєями й арміями. Мільонці європейців будуть її мати, різного роду. І повстануть різні оборонні відділи, громадянські комітети, муніципальні батальйони, консервативні, патріотичні, національні, юніїні.

Серед таких умовин кримінальні типи будуть мати великі шанси. Нацисти певно будуть удавати зо себе одиноку владу.

Маси будуть мандрувати по Європі, бо нацисти прогнали з домів принаймні десять мільонів людей. Як не стане нацистичної влади, ці люди заллють залізницю, завалять дороги, з дітьми, домашньою обстановою.

При кінці війни в Європі буде принаймні 15 людей в арміях. Як розмобілізувати таку масу людей? Що зробити з кольосальними припасами зброї, які ці мільйони покинуть? Що зробити з арміями, які певно остануться по розбиттю великих армій?

Ось нам дещо з того, що може статися в Європі в день завіщення зброї, а з чим прийдеться в першу міру справлятися переможним арміям.

Бажають знати більше

Сприводу конференцій великих держав у Москві Каїрі й Тегерані написано вже було дуже багато, а прецінь сказано дуже мало.

Інколи людина й не хоче питання поставити, а тимчасом росписавшись про ті події, мимоволі, може навіть не здогадує собі з цього справи, вискочить зо запитом.

Ці замітні слова журналістки може й образять когось з тих американців, що задивлені на їх півторасот мільонову державу, на кольосальні простори Америки, на її гігантський розвій і на ще більші можливости, хотіли би може, аби голос Америки переважав у всяких міждержавних зборах.

Advertisement for Ivan Franko: ІВАН ФРАНКО Борислав Сміється (Повість)

Пізно вночі вернув Бенедо до хати. В хаті не було нікого. Матій також був на роботі, — сам Герман конче просив його, щоби робив при його ямі, по п'ятнадцять шісток обіцяв, і старий Матій на радощах подався. Яма була глибока, але більша її часть була забита нафти не було.

скринька, робітницька каса, пропала без сліду.

На другий день усі робітники пізнали, що вони завчасно сміялися! Власники стрінули їх з насмішкою, а то й з наругами і погрозами.

— А щоб ви знали, дурні, як з нами воювати! А де ваша каса, га? Ви гадали, що ми ні з цього, ні з того будемо вам касу складати? Постійте ж, ми! І ми тепер сміємося з вас!

З дивним якимось прочуттям вибирався Ван-Гехт з Відня в дорогу до Галичини. Щось немоє говорило йому, що в тим новім незнайомім для нього світі ждуть його чималі бурі і пригоди, жде його чи трохи гризоти і прикраси.

Вибираючися в даледу і не певну дорогу, він подумав, що придавсяб йому помічник, і гадка його скинула зараз на Шеффеля. Де він і що з ним сталося? Він пробіг до поліції, — там вказали йому помещикання його колишнього асистента.

Від ось перед самим відходом з Відня одержав Ван-Гехт писемко з Росії, від одного високого достойника, мабуть члена св. синоду, чи що. Достойник запитував його, що це такого сталося з його проектом достави цезерини і для чого наміри його розбилися і чи, може, він продав свій патент „Спілці земного воску“, котра давно вже зробила з св. сино-

дом контракт на ту доставу зложила 100,000 рублів кавції і швидко має постачити перший ладунок, 50,000 сотнарів: Грім з ясного неба не був би так перелякано бідного Ван-Гехта, як це дружнє писемко.

Вибираючися в даледу і не певну дорогу, він подумав, що придавсяб йому помічник, і гадка його скинула зараз на Шеффеля. Де він і що з ним сталося? Він пробіг до поліції, — там вказали йому помещикання його колишнього асистента.

щоби по причині узазданого підозріння про ошуканство всі послілки земного воску, що йдуть з Галичини до Росії і Румунії, підлягали докладній ревізії, а колиб між ними показалася цезерина, то щоб була притримана і, як річевий доказ, відослана до державної прокуратурії.

Advertisement for War Bonds: BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS. Image of a soldier.

3 БЮЛЕТИНУ ОФІСУ ВОЄННИХ ІНФОРМАЦІЙ

Німеччина загрожена з трьох сторін.

Німецьке радіо вже говорить народова правду про те, як стоїть справа на совітському фронті.

Знавець військових справ берлінської радіовислани, генерал-лейтнант Курт Дітмар, висловив 7. грудня промову, в якій остерігав німецький нарід, що Совети робитимуть зимовий наступ.

Він сказав в своїй радіопровмі, як повідомляє Коломбія Бродкестінг Систем, що „зима напевно дасть ворогові більшу свободу рухів“. А до того „не забувайте, наш фронт в останніх п'ятих місяцях був під нечуваним напором. Ми були приволочені робити великі зусилля“.

„Останню ціллю німецької армії вже не є здобуття перемоги. Наша остаточна ціль є ясна всякому, дома і на фронті. Ми хочемо знищити ворожу силу волі, якою він хоче знищити нас“.

Східний фронт вже більше не є одинокою журбою Німеччини. „Велика Трійця“ вирішила, що будучі удари падатимуть в однаковій мірі з півночі і з заходу. Перед нею стоїть питання розподілу чисельно менших воєнних сил, аби не дати себе знищити найбільшій воєнній машині, яку досі знав світ.

Гітлер переконався, що злучені сили Злучених Держав, Великої Британії і Советського Союзу, цілком перевищують — колись гордо його мілітану силу — на землі, на морю і в повітря. Пропорціонально сили стоять так, що два його воєки б'ються проти трьох аліянських, а його повітряна сила змаліла до того, що аліянська сьогодні втрое сильніша.

Німеччина може ще зібрати 320 дивізій, що разом з невідійними формаціями становилиб воюючу силу 5,500,000 воєків. Крім того вона ще має около 3,500,000 до 4,000,000 військових, що займаються доставою воєнних припасів і таких, що заняті при адміністрації.

Щодо Обеднаних Держав та самий Советський Союз має більшу армію. Правда, що точного числа советської військової сили ніхто не знає, але військові знавці кажуть, що цілком булиб здивовані, якби показалося, що Червона Армія має не менше як 350 дивізій з боездатними формаціями більш як 6,000,000 людей.

Бритійські й американські сили на Середземномор'ї й в Англії ще не такі великі, як має Советський Союз, але вони напевно сягають двох або трьох мільонів і постійно ростуть.

Тому, що советська армія добре вишколена, що має силу і добре бється, головний німецький штаб мусить тримати дві треті часті своєї армії на східному фронті. Сталін сказав шестого листопада, що німці мають на східному фронті 207 дивізій, але бажаючи здержати советський наступ, вони могли ще більше там кинути.

Решту своїх збройних сил німці тримають деінде. У Франції, Бельгії і Голандії є около 40 дивізій, в Норвегії 12, в Фінляндії 7, в Італії 25, а на Балканах і в Греції 23 дивізії. З того виходить, що німці цілком не мають стратегічних резерв, які малиб добре військово-вишколені і булиб далеко за фронтом, щоби вразі потреби їх можна післати на котрий будь фронт.

Очевидно, що це зовсім не

значить, що Німеччина не може добре битися з Аліянтами, але кожному ясно, що як зреалізується єдність і постанову Тегеранської конференції — то можемо бути певні, що перемога над Гітлером буде так неминучою, як приплив води на французькому побережжі.

В норвезьких робітничих таборах є 30,000 советських полонених.

ВАШІНГТОН. — Контрольована німцями норвезька преса недавно писала, що в робітничих таборах північної часті Норвегії знаходиться около 30,000 советських полонених. Зроблений норвежцями звіт про відносини в робітничих таборах говорить, що більшість воєків попали в німецький полон літом й осінню 1941 року.

Дальше в звіті говориться, що більшість робітничих таборів будовані на скору руку, бо їх перевозять з одного місця в друге. Як тільки полонені скінчать будову укріплення на зимній норвезькій побережжі, то їх негайно перевозять в друге місце. З того приводу вічні вітри і студні в північній часті Норвегії постійно вивізні переслідують. Поінформовані люди говорять, що цих 30,000 советських полонених є останки більшого числа зрадливого нападу літом 1941 року. Велике число советських полонених змерли з голоду і від студені.

З усіх робітничих таборів для советських полонених в тій часті Норвегії, є тільки один солідно збудований. Цей табір є під наглядом німецького генерала, котрий в розмові з норвезьким журналістом квізлінгівського наставлення признав, що „натурально“ не можна припускати аби перелічені робітничі табори на нічлі були такі вигідні, як ті в яких міститься його головна квартира.

Контрольована німцями норвезька преса тільки натяками вказує на те, яку полонені сповніють роботу, але загально відомо, що націсти в безоглядній експлуатації норвезьких лісів й інших природних багатств, послугуються советськими полоненими скільки можуть. Крім того, щоби докінчити будову укріплень на норвезьким побережжі, вони імпортували людей на каторжну працю навіть з Балканів.

Оприлюднений норвезькою пресою службою звіт про відносини в робітничих таборах для советських вивізні найбільше говорить про харчеву справу і каже, що в деяких таборах полоненим дозволено купатися, але тільки в призначені на те дні.

Советських полонених постійно бомбардують пропагандою в цілі змінити їх переконання і заставити співпрацювати з німцями. Рафіновані націсти підходили до них з псевдо-релігійною пропагандою і старалися вивізні деморалізувати, але квізлінгівські журналісти кажуть, що „з їхньої роботи нічого путнього не виходило“.

Націсти ще й інших вживали штучок, але кінець-кінців прийняли план советського ренегата, генерала Андрія А. Власова, який гадав, що йому вдасться зорганізувати від 300,000 до пів мільона воєків і створити наємчу армію, що воювалаб по стороні нацистів. Післанці генерала Власова відвідували робітничі табори і ширили нацистську пропаганду. Вони були призначені за посередників між німцями і полоненими та, як каже норвезька преса, „піддавати їм нові ідеї“. Висланці Власова мали уряджувати мітинги і розділювати в таборах плякати з написами, що існуючий советський уряд „є гріхом проти російського народу“.

Власов і його післанці не найшли в робітничих таборах багато охотників. Замість зорганізувати армію з триста тисяч людей, йому вдалося склеїти меншу як 15,000 армію, і то переважно з емігрантів, так званих „Білогвардійців“, що крутилися по європейських столичних містах. Недавно Власові „козаки“ ренегати, під командою німців, з'явилися в Югославії і пилондрували югославські села та палили безборонних селян.

Загально припускають, що невдача у потерпів Власов в організуванні советських полонених до армії, остаточно переконала німців, що їм ніколи не вдасться намовити советських полонених до співпраці з націстами.

Не подорожуйте в часі свят.

Бюро Оборонної Транспоратації звертається до цивільного населення з просьбою, щоби від 17. грудня до 20. січня здержалося від подорожів для розривки — на босах і поїздах.

Державні урядовці говорять, що між Різдом і Новим Роком люди відбувають подорожі для розривки в більшому числі, як в іншому часі. Якщо цього року теж так буде, то залізничні і боси будуть завалені до тої міри, що для багатьох подорожних нестане місця.

Якщо цивільні люди хочуть в часі свят подорожувати, то хай памятають такі чотири пункти:

Перший: — Як недумаючи цивілі будуть подорожувати в часі між Різдом і Новим Роком, то можуть причинитися до того, що матері, батьки, жінки і наречені через них не побачуть своїх дорогих з наших збройних сил, ще заки їх вишлють на боевих фронт воювати.

Другий: — Памятайте, що тепер не дуже приємно подорожувати безогляду чи це робиться для приємности, чи для бізнесу. Поїзди завше переповнені і за мілітарних цілей спізняються... При деяких поїздах нема харчівних вагонів, а як є, то до них тяжко дістатися. Подорожні не мають де сісти і стоять по середині вагона нераз... сотні миль, а пакунки зовсім нема де поставити.

Третий: — Якщо ви здержитесь від подорожі, то тим самим поможете розв'язати питання транспоратації, а ваше місце возьме той, кому дуже воно потрібне. Сидячи дома, ви причиняєтесь до кращого життя наших воєків. Уважайте, що вони мають перед собою тяжкі завдання.

Четвертий: — З подорожами треба буде здержуватися ще довго, фактично — цілий час війни. Однак — це не значить, що ви не можете поїхати на вакації, якщо мусите, але вкладайте пляни аж по Новім Році.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШЕРОН І НЮКЕСЛ, ПА.

3 Листопадових Свят.

Двадцятьп'ятьлітню Річницю Листопадових Днів Волі України відсвяткували українські громади — шеронська і нюкесльська хоч не велично, але щиро й урочисто.

В Нюкесл відбулося це свято в неділю 21., а в Шероні 28. листопада. В обох церквах по Сл. Божій парох о. С. Мусійчук перше мав молебень за здоровля жовнів в війську з цих парохій, а опісля панакхиду за поляглих жовнів України і Америки. Були відповідні проповіді.

Потім були малі програми концертні, зложені переважно з декламацій і пісень листопадових, головню укладу Гайворонського. В Шероні декламацію гарно вдалося Ольги

Кучмак. Промови в обох громадах мав священик.

У Нюкесл чутиливо віддала підібрану декламацію панна Т. Вересюк, знана вже тутешня гарна декламаторка. Маленька школярка Іванна Дидько відщебетала мило віршик і пісню-соліо. Дуже гарно вивязалося тріо панни Вересюк і Юлії Войтович (Ліско) та Ольги Лопушанської (Ліско).

В обох громадах було поважне число людей. В Шероні гарно промову головню зверлену до жіноцтва сказала панна Анастасія Кучмак (Данила). Вона апелювала, щоби бодро витримати воєнну заверуху, не тужити по синах-жовнірах, а вірити в їх побічний поворот. В Нюкесл крім пароха говорили п. Вересюк і Куць. В обох громадах закінчено свята спільними гостинами, але святично і поважно, без музики і танців. В Шероні переведено збірку, що висилається як „Ювильний Дар „Свободі“ \$5. Гість.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ПОЦІЛЕНА ГАРМАТА. Занявши японську позицію в Бутарітарі, на околиці Макіні, на Гилбертах, американці оглядають японську гармату. Показалося, що гармату мала повно дір від стрілів.

ВЖЕ ПРИЗНАЧЕНА КВОТА ДЛЯ ЧЕТВЕРТОЇ ВОЄННОЇ ПОЗИЧКИ.

НЮ ЙОРК. — Воєнна Фінансова Комісія вже призначила розмет для поодиноких стейтів і міст у часі Четвертої Воєнної Позички. Для стейту Нью Джерзі призначено квоту 600 мільонів, а самого міста Нью Йорку визначено квоту \$698,500,000.

В ГАЛИЧИНІ ЗАМАЛО ЛІКАРІВ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція. (ОНА). — Німецька преса в Галичині пише, що там бракує лікарів. Бракує тому, що в Галичині перед війною було багато лікарів жидівської народности, яким тепер німці заборонили практикувати. Більшість вивезена Бог знає куди, а польські лікарі також виниткали або заборані німцями в концентраційні табори. Старших польських лікарів націсти оставили в спокою, але сказали їм брати за візиту пацієнтів відповідно до їх чистого приходу чи зарібку. А тому, що в Галичині тепер тяжко людям жити, то й польські лікарі збідніли.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИМ Є ДЛЯ МЕНЕ „СВОБОДА“?

З нагоди Золотого Ювилью часопису Свободи, як довголітній читач і член 259. відділу У. Н. Союзу в Шікаго, хочучу і від себе дещо сказати за цей часопис який читаю вже кругло 34 роки. Не буду багато розписуватися про діяльність часопису, бо Свобода сама за себе говорить і я вповні погоджуюся з попередніми дописувачами, що Свобода була і є найпопулярнішим українським часописом тут у Злучених Державах. Думаю, що кожний з нас Союзців мусить признати, що Свобода в найбільшій часті причинилася до розвою У. Н. Союзу. Не кажу, що сама лише Свобода, бо також і наші видніші члени-піоніри послухали її голосу і пішли її слідами. Але Свободі треба признати першество в тім ділі, бо Свобода боронила і боронить чесне імя У. Н. Союзу і взагалі імя українського народу тут і в старім краю і старається по можности напровадити наш нарід на краще майбутне. Як Союз є нашим матеріальним добром, що помагає нам в нужді підчас нашої хороби, а по нашій смерті забезпечує нашу родину, так Свобода є нашим душевним кормом, що дає нам різні розради в смутку, бере участь в

радості. Тому є нашим обовязком ті дві інституції зо всіх сил попірати і не дати їм підпадати, бо без них ми не могли би жити. Мені здається, що без Свободи я попав би в розпуку. Подумайте лише: родина мене покинула, діти розбрилися по всіх усюдах, а я бідний каліка зістався сам саміський. Але Свобода мене не покинула і лише вона одна дає мені розраду і потіху в моїм прикрім положенню; і маю надію, що не покине мене аж до гробової дошки. Дай Боже, щоби Свобода служила нам і надалі так, як дотепер, а ми теж не сміємо за неї забути. За прислугу, яку вона мені особисто робить, я по моїй можности, засилаю \$3.00 і кличу: „Хай живе Свобода, хай живе У. Н. Союз! Бажаю обоім святкувати ще столітній ювиль!“

Еміліян Скородинський, Шікаго, Іл.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ“ І „УКРАЇНІЕН ВІКЛИ“

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи“. Скорі повідомлення усуває не порозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсла. Члени і Читачі з Канади звольте прислати тільки готівку тому, що канадійських почтових значків не можна вимінити.

НА РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК КУПІТЬ КНИЖКУ

„201 українських Народніх Пісень“

Це збірка найкращих наших народних пісень напійно зо словами. Ціна примірника в твердій оправі \$2.50, а в звичайній оправі \$2.00. Замовлення посилайте на адресу:

„SVOBODA“ 81-83 Grand St. (P. O. Box 348) Jersey City, N. J.

ФІРМА

П. С Т А С Ю К

124 Перша Евеня

Нью Йорк, Н. Й.

ПОРУЧАЄ ВЕЛИКИЙ ВИБІР МЯСИВ СВІЖИХ І ВУДЖЕНИХ, ЯК РІВНОЖ ВИРОБИ МАСАРСЬКІ

Найкращою рекламою знаменитої якості м'ясив і виробів масарських є понад 25-літнє існування фірми П. СТАСЮКА.

P.S. Пригадуємо також, що якраз тепер з деяких вєпрових частин усунені пайкові застереження.

В гостях у наименьшого словянського народа

(Докінчено)

Будишини носить на собі сліди своєї багатовікової історії. Ось ми входимо в будишинський „град“, Ортенбург, як його звуть німці. Замок цього граду заложено ще в 958 р., але теперішній свій вигляд зберігав він лиш од 1648 р. Вхідимо через браму, над якою башта, а на башті цій оздоба: фігура угорського короля Матвія Корвіна, переможця над чеським королем Юрієм Подебрадом, і що перемогти вивалено на фігурі: Матвій Корвін тратує ногами чеського льва. Барельєф цей походить із 1486 р. В середині замку є саля, де в релієфах зображено лужицьку історію: цікаві там релієфи чеських королів. Але як ми не добивалися, щоби побачити ту салю, нічого не вдіяли: сторожі, одні і другий, заявили нам, що „туди ніхто не ходить“, і саля нам не показала. Ми вийшли через іншу браму і трохи спустившись, вступили на старосвітський цвинтар, положений поміж руїнами церкви св. Мікулаша. Кладовище царівне й оригінальне: старі голицькі мурі, збереглися подекуди й склепіння; поміж ними і кругом — могили. Оттут після „Сербського Дому“ знову відчулося, що ми на сербській землі: на багатьох пам'ятниках і хрестах сербські написи. Таблиця правил кладовища — на двох мовах, сербській і німецькій. Виходить, що тут, у царстві мертвих, лужицькі серби таки добули собі рівноправність. Серед могил бачимо пам'ятник, на якому вибито, що тут спочиває великий будитель сербо-лужицького народу Михайло Горнік (1833—1894).

Вузькою стежечкою поміж городями й садками спустилися ми до Спрєви, перейшли на той бік, зійшли на гору і звідси оглядали мальовничий старий Будишин; звідси найкращий вид на ціле місто. Оттут то вперше почули ми сербсько-лужицьку мову „із уст народу“: стара бабуся гукала зверху на дітей, що хаюпалися у низу в мілкій Спрєсі; скоро надійшло ще кілька жінок і забалакали між собою. Ми озвалися до них, сказали, що й ми слов'яни і трохи розуміємо їх мову. Бабуся сказала, що має синя писемниця і назвала нам ім'я добре відоме в ділі сербсько-лужицької культури і просвіти. Вонаж порадила нам зайти на невеликий євангелістський цвинтар, де поховано найбільшого лужицького діяча Смолера. Ми пішли туди й знайшли могилу з сербським написом: тут лежав Ян Смолер (1817—1884), великий провідник лужицького народу, основатель „Матиці“, дослідник народньої мови і словесности.

Од дорогих для лужицького народу могил повернулися ми знов до сучасного лужицького життя, пішли до „Сербського Дому“, де вже нас дожидав управитель книгарні. По дорозі оглянули церковцю св. Михайла, де відбувається служба для лужичан-євангеліків на рідній мові, оглянули величаву катедру св. Петра, ще з XIII століття, в стилі ранньої готики; церкву цю в середині переділено на дві частини: в одній правлять службу Божу католики, в другій євангеліки; пройшли й попіт. зв. Багатою вежею, на котрій видніє барельєфна фігура царя Рудольфа II, того самого, що в 1594 р. посилав місію до Запорозжів.

Ось і ми знову коло „Сербського Дому“. Гарна будівля! Багато літ збирали лужичани гроші, щоби виставити власний будинок для своєї „Матиці“, заложені в 1847 р.; в 1873 р. рахуючи на обіцяну допомогу московських слава-

ПОВІДОМЛЕННЯ

Статут У. Н. Союзу постановляє, що членські вкладки повинні бути прислані відділами до головної канцелярії У. Н. Союзу не пізніше як на 28-го кожного місяця. Пригадуємо відділам цю статуту постанову голвно тепер у місяці грудні, коли головна канцелярія переводить річні замкнення фінансового стану та руху членів нашої організації.

Тому, щоб ці річні замкнення можна було перевести на час, прохаємо й взиваємо всі відділи, а зокрема ті, що звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати цього місяця всі належності якнайскорше, а вже не пізніше як на 28. грудня.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ У. Н. СОЮЗУ.

шов у XIX столітті цілий ряд великих будителів: Андрій Зайлер (1804—1842), Ян Смолер, Михайло Горнік, талановитий поет Яків Барт-Цшинський (1856—1909), нарешті Арношт Мука (родився 1854 р.); вони та інші діячі оживили традицію уживання сербо-лужицької мови в письменстві, а ця традиція йде від часів Реформації, коли в 1574 р. надруковано першу книжку на народній нижнь-лужицькій мові — Співаник і лютерів катехізм, а в 1597 р. вийшла перша книжка на народній верхнь-лужицькій мові — малий катехізм (Лютера); вони збрали й поклали словники, етнографічні збірники, заклали лужицьку пресу й народні видавництва, здобули рідній мові право громадянства в церкві, в школі, в громадському житті, нарешті дали гарні зразки красною письменства, переложили класиків, особливо з сусідніх словянських літератур. І лужицько-сербська народність відродилася; зупинився процес понімчєння; народ почав організуватися на політичному й економічному полі. Хоч тяжко було, а всеж до саксонського союму лужичани послали своїх двох послів. Рух перекинувся й до пруської частини лужицької землі, до нижніх лужичан, що мешкають серед пісчаного й болотного ґрунту над Спрєвою (Шпрє) —

предмет. Так само викладається як предмет і по народніх школах.

Оглянули ми музей, розписалися в книзі для одвідувачів, — здається, трохи не вперше після Драгоманова, який заїздив до Будишина в 70-х роках, завітали до лужичан гості з далекої України! Обійшли бібліотеку, надивилися на салю, де відбуваються зїзди, великі збори, концерти. Як на наш масштаб — саля невелика, але для лужицької громади певно вистарчає. По стінах висять портрети лужицьких діячів, невеличка сцена для вистав. Ще раз обійшли знавчор „Сербський Дом“ — та й нема на що більше дивитися у Будишині! Пора рушати назад. Подалися на дворєць, діждалися поїзду і — прощай Будишине, прощай маленька словянська країно, островцю серед чужомовного й чужоплеменного моря...

Словніть Свїй Обовязок!

Хто спосїбїи до війська, той повинен знати негїйно в рїдках армії чи флотї і своєю військовою службою причинити до воєнної перемоги Америки.

А хто не наставляє своїх грудей за свій край, той повинен працювати для оборони краю на інших ділянках, а в першу чергу закупити негїйно Бонд Краєвої Оборони і купувати бонди оборони чи

стєвєльєв дїво, поки не закінчємо цїєї війни повною нашою перемогою.

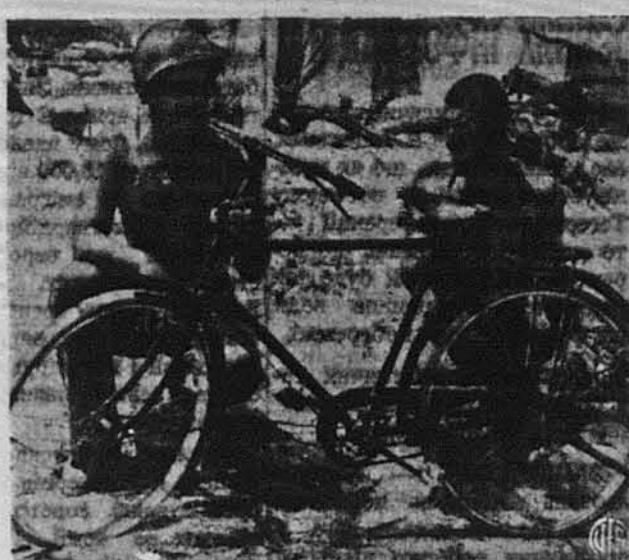
Бонд можете купити вже за \$18.75, а степєс — за 10 центїв. Значить, що є дана можливість кожнєму і кожній допомогти фїнансово державі знати фонди, потрібні на ведєння нами не спровокованї, а тїльки накинєної нам війни.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ПОСМЕРТНІ ЗГІДКИ

Дня 15. грудня 1943 року помер у 63. році життя
МИКОЛА АНТОШИК.
До У. Н. Союзу вступив у 1907 р. Походив зо села Богутиньма, повіт Сєнік. Оставив жєнку, двї доньки і двї сини, котрї служать у війську. — В. П. П.
М. Фук, секр.

Дня 10. грудня 1943 року у 62. році життя довголітній член Тов. Вільних Козаків, відділу 316 У. Н. Союзу в Рачєстер, Н. Я.,
СТЕФАН ІВАСЬКІВ.
Покійний походив зі села Славна, пов. Зборів, Галичина. До Товариства і У. Н. Союзу вступив у 1923 р. Поливив у смутку жєну Теклю, двох синів Андрїя й Володимиря, двї дочкї Анну й Ольгу, двох братів і двї сестри.
Похорон відбувся 14. грудня з церквї св. Йосафата. Поховано його на Holy Sepulchre Cemetery. В. П. П. І. Іванів, секр.

ЯПОНСЬКИЙ РОВЕР. — Як японців прогнано з Тарана, на Гилбертах, американці найшли тай цей японський ровер. Два американці відразу оголосилися як його власники.

„НЕЗАЛЕЖНА“ ХОРВАТСЬКА ДЕРЖАВА.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Повернувшись з Балканів шведський громадянин помістив в „Ня Даглітт Аллеганда“ статтю, в якій доводить, що створєна німцями незалежна хорватська держава зовсім не є незалежною, та що там панують страшні господарські і політичні відносини. В першу чергу всюди кидається в очі велика кількість німецької поліції, яка наглядає за тим, щоб хорвати не бунтувалися і сповняли прикази нацистської верхівки. Кожний крок державної господарки залежить від того, чи його одобрять німці. Павеліч є тільки маріонетковий вожд, бо краєм фактично правлять німецькі поліцаї. Іх там тьма тьменна, а військових також.

Друге, що впадає в очі, то страшна нужда. Нарід ходить

голодний до тої міри, що навіть хорватські державні урядовці часто голодують, бо нацисти стараються вивозити з Хорватщини все, що можуть захопити. Всі споживчі артикули є під їх контролею і без дозволу не можна їх ні продавати ні купити. Автор пише, що як скінчиться війна, то не вважаючи на те, до кого Хорватщина буде належати, нарід хорватський потребуватимє кількадесят літ заки прийде до себе.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗНАГОДИ ПЕРЕХОДУ ДО ВЛАСНОГО ДОМУ. Підприємство СУРМА продає за пів ціни дуже цїну книжку в двох томах п. П. СТРУНИ або Антологїя Української Поезїї від найдавнїших до шїстїнадцятих часів, яку зладив Богдан Лепий для вжитку школи й хати. Зацїна пїна \$2.00, тепер лиш \$1.00. Купити цю книжку тепер, а в додатку ще дістанете стїний Калєндар на рік 1944 даром. Прїшлїть чєк, або доларя, в листї, адресуйте виразно так: 242-9

SURMA
11 E. 7th ST., NEW YORK 3, N. Y.

СТІННІ КАЛЕНДАРИ

ВІЖЕ МАЄМО КАЛЕНДАРИ на 1944 рік.

Чудові Краєвиди, Патріотичні, Релїгїйнї. Свята зазначєні червоно, пости зазначєні рїбною. Цїна одного калєндаря з персьлюкою 25 ц. 6 калєндарїв за \$1.25. 12 калєндарїв \$2.25. 25 калєндарїв \$3.75. 50 калєндарїв \$7.00. 100 за \$13.50.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ „Христос Раждається“, в формї книжечок з відповідними віршами, цїна за дозин 60 ц. 50 картк \$1.75. 100 картк \$3.00 з персьлюкою. 218.

Замовлєтєя посылать до:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th St., New York, N. Y.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, вивопити оцей бланкет, подаючи докончє стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листї з 10 ц. поштовими значками до адмїнїстрації „Свободи“. 10 ц. треба докончє залучити на криття вироблєння нової металєвої плити.

Імя й прїзвищє _____ Ч. від _____
Стара адреса _____
Нова адреса _____

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронїчні недуги мововїкї і жїнок — Шкіра й кров.
● Аналіз кровї для поаружєного свїдоцтва.
● Гєморойї й жєлєкї лікуєтєся без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697.
Офісові годїни: денно від 10 до 7:30. В недїлі від 11 до 1:30.
Жїнка-доктор до обсаути.
X & Флороскоп.—Екзамїнація \$2.00

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. ЦЄ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРїДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАВІЛЬШЄ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шїра і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК
зарядку погребамї по цїнї так низькїй як \$150.
ОБСЛУГА НАРКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Rigidified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

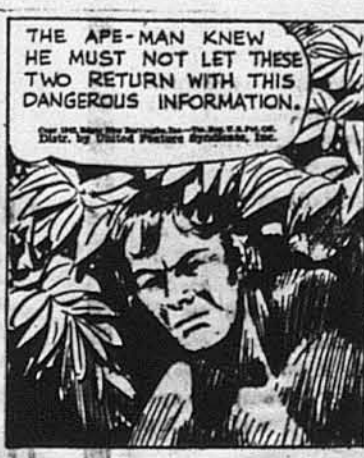
ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІЙ ПОГРЕБНИК

Занимаеться похоронним в БРОУК, БРОУКЛІН, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL, 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 5-6577

Поспїшаючи за двома нацистичними вояками, Тарзан почув, як один говорив до другого:

„Цє добре, що ми найшли сховок Тарзана й його чорних чортів. За це намдадуть аванс“.

Тарзан зрозумїв, що він не може пустити цих воєнкї з такою небезпечною інформацією.

Як він зїсключив на землю поза ними, один з них припадково оглянувся.

ТАРЗАН, м. 891. Відкрив.